

Webbinarium:

Oberoende övervakning av CRPD i Norden

Webbinariet startar kl. 9.00

Program

Moderator: Funktionshindersrådets ordförande Ola Balke, Myndigheten för delaktighet

09:00 – 09:10	Velkommen til webinar. Ola Balke (Møteleder og moderator)
09:10 – 09:35	Background for the independent monitoring of the Convention on the Rights of Persons with Disabilities (CRPD) and requirements for independent monitoring under the CRPD and the Paris Principles. Anna Bruce, Raoul Wallenberg Institute for Human Rights and Humanitarian Law, Lund, Sweden
09:35 – 10:00	The significance of independent reporting in the implementation of the Convention on the Rights of Persons with Disabilities (CRPD) Colin Caughey, Director of Policy at the Northern Ireland Human Rights Commission, Ireland
10:00 – 10:20	Pause

10:20 – 10:35	Oberoende mekanismer i Danmark Nanna Margrethe Krusaa, Institut for Menneskerettigheder
10:35 – 10:50	Oberoende mekanismer på Island Margrét Steinarsdóttir, The Icelandic Human Rights Centre
10:50 – 11:05	Oberoende mekanism i Finland Mikko Joronen, Finnish NHRI/Human Rights Centre
11:05 – 11:20	Oberoende mekanismer i Sverige Ola Linder, Institutet för mänskliga rättigheter, Sverige
11:20 – 11:40	Rekommendationer från förhöret i Geneve Ola Linder, Institutet för mänskliga rättigheter, Sverige

12:40 – 13:05	Alternativrapporten Mia Algren, Funktionsrätt Sverige
13:05 – 13:30	Införlivandet av CRPD i lagstiftningen, hearingen i Genève och om hur dialogen med FN bidrar till genomförandet av CRPD Guri H Gabrielsen, Fagdirektør menneskerettigheter, Likestillings- og diskrimineringsombodet (LDO), Norge
13:30 – 13:50	NVC berättar om förprojekt/projekt om implementeringen av CRPD i de olika nordiska länderna Lars Lindberg, seniorrådgivare, Nordens välfärdscenter
13:50- 14:05	Pause

14:05 – 15:00 Panel - Q&A

- Karin Flyckt, Socialstyrelsen, Sverige
- Guri H Gabrielsen, Fagdirektør menneskerettigheter, Likestillings- og diskrimineringsombodet (LDO), Norge
- Sif Holst, Næstformand, Danske Handicaporganisationer (DH), Danmark
- Ola Linder, Institutet för mänskliga rättigheter, Sverige
- Lars Lindberg, seniorrådgivare, Nordens välfärdscenter, Norden

Del 1

- 09:10 – 09:35 Background for the independent monitoring of the Convention on the Rights of Persons with Disabilities (CRPD) and requirements for independent monitoring under the CRPD and the Paris Principles.
- Anna Bruce, Raoul Wallenberg Institute for Human Rights and Humanitarian Law, Lund, Sweden
- 09:35 – 10:00 The significance of independent reporting in the implementation of the Convention on the Rights of Persons with Disabilities (CRPD)
- Colin Caughey, Director of Policy at the Northern Ireland Human Rights Commission, Ireland

Background for the independent monitoring of the Convention on the Rights of Persons with Disabilities (CRPD) and requirements for independent monitoring under the CRPD and the Paris Principles.

- Background for Article 33 (2-3) on the independent monitoring of the Convention on the Rights of Persons with Disabilities (CRPD)
- The requirements for the Article 33 (2-3) independent monitoring framework flowing for 1) the CRPD and 2) the Principles relating to the Status of National Institutions (The Paris Principles). What is required of such a framework?

Driving forces behind CRPD Article 33 (2-3) in the negotiations of the CRPD

- Negotiating states questioned whether CRPD should have an **international monitoring mechanism**, creating pressure to provide and consider alternatives.
- The **problems with international monitoring** (delayed and omitted reporting, waiting times, resources used for the many reports required, limited impact) created space for new, alternative solutions.
- The **disability rights movement** kept the focus on ‘actual enjoyment of rights’, calling for ways to narrow the gap between the text of the CRPD and people's lives.
- The emergence of **National Human Rights Institutions (NHRIs)** in the last half of the 20th Century, the adoption of the Principles relating to the Status of National Institutions (the Paris Principles) and the presence of NHRIs in the negotiations provided inspiration for novel solutions.
- So did the National Preventive Mechanism in the Optional Protocol to the Convention against Torture and other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (**OPCAT**) adopted in 2002.

CRPD Article 33 on National Implementation and Monitoring

2. States Parties shall, in accordance with their legal and administrative systems, maintain, strengthen, designate or establish within the State Party, a framework, including **one or more independent mechanisms**, as appropriate, to **promote, protect and monitor** implementation of the present Convention. When designating or establishing such a mechanism, States Parties shall **take into account the principles** relating to the status and functioning of national institutions for protection and promotion of human rights.
3. Civil society, in particular persons with disabilities and their representative organizations, **shall be involved and participate fully** in the monitoring process.

Explicit legal criteria:

- One or more **independent** mechanisms (all must be independent).
- **Promote, protect and monitor** (the framework must cover all functions).
- **Paris Principles**
- **Involvement and full participation** of persons with disabilities and Organization of Persons with Disabilities (OPDs).

Two evaluating actors and two normative standards:

- Committee on the Rights of Persons with Disabilities (CRPD Committee)
 - CRPD art 33 (2-3) →→→ Paris Principles
 - Sources of interpretation, application and focus:
 - Guidelines on independent monitoring frameworks and their participation in the work of the Committee on the Rights of Persons with Disabilities (2016) (CRPD independent monitoring guidelines).
 - General comment No. 7 (2018) on the participation of persons with disabilities, including children with disabilities, through their representative organizations, in the implementation and monitoring of the Convention (CRPD General Comment 7).
 - Concluding Observations

Two evaluating actors and two normative standards:

- Sub-Committee on Accreditation (SCA) of the Global Alliance of National Human Rights Institutions (GANHRI)
 - Paris Principles + NHRI with CRPD art 33 (2-3) mandate →→→ CRPD
 - Sources of interpretation, application and focus:
 - General Observations by the SCA (2018)
 - Specific Recommendations by the SCA

CRPD Committee Guidelines and General Comments: Key issues.

- Substantive and functional **independence** of the CRPD 33 (2-3) framework, including budget.
- **Powers and enabling interaction** with the executive and legislative branch of government as well as with international actors such as the CRPD Committee and other NHRI
- **Scope of activities** (promote, protect and monitor) of the CRPD 33 (2-3) framework

“Protection activities include taking into consideration individual or group complaints alleging breaches of the Convention; conducting inquiries; referring cases to the courts; participating in judicial proceedings; and issuing reports related to complaints received and processed.” (CRPD independent monitoring guidelines, para. 13)
- **Involvement and full participation** of OPDs in the CRPD 33 (2-3) framework

Involvement and full participation of OPDs in the CRPD 33 (2-3) framework

Point of departure for Involvement and full participation:

*Involvement and participation should be **meaningful** and take place at all the stages of the monitoring process* (CRPD Guidelines, para. 20.)

*Consultations with organizations of persons with disabilities should be based **on transparency, mutual respect, meaningful dialogue and a sincere aim to reach a collective agreement on procedures**.* (CRPD General Comment 7, para. 47)

*States parties should acknowledge the **positive impact on decision-making processes** and the necessity of involving and ensuring the participation of persons with disabilities, through their representative organizations, in such processes, notably because of **their lived experiences and knowledge of the rights to be implemented**.* (CRPD General Comment 7, para. 9)

Modalities of Involvement and full participation:

*[C]onsultations should **begin in the early stages and provide an input to the final product** in all decision-making processes.* (CRPD General Comment 7, para. 15)

*States parties should **take into account the results of such consultations and reflect them in the decisions adopted**, by **duly informing participants** of the outcome of the process.* (CRPD General Comment 7, para. 48)

Involvement and full participation of DPOs in the CRPD 33 (2-3) framework

Accountability for Involvement and full participation:

*States parties should undertake **periodic evaluations** of the functioning of their participation and consultation mechanisms, with the **active involvement of organizations of persons with disabilities**.*
(CRPD General Comment 7, para. 47)

*States parties should develop strong mechanisms and procedures ensuring **effective sanctions for non-compliance with the obligations under articles 4 (3) and 33 (3)**. [...]. At the same time, **organizations of persons with disabilities should be able to initiate legal actions** against entities when they find that the latter have failed to comply with articles 4 (3) and 33 (3).* (CRPD General Comment 7, para. 65)

CRPD Committee Concluding Observations: Prevalence

- Of **61** Concluding Observations by the CRPD Committee between 2018 and 2023, **60** explicitly address the CRPD 33 (2-3) framework.

CRPD Committee Concluding Observations: Key issues

- Involvement and full participation of OPDs in the CRPD 33 (2-3) framework
- Taking the Paris Principles into account when establishing or improving the CRPD 33 (2-3) framework
- Ensuring the substantive and functional independence of the CRPD 33 (2-3) framework
- Ensuring adequate human, technical, and financial resources to the CRPD 33 (2-3) framework
- Granting adequate powers to the CRPD 33 (2-3) framework
- Allocating the CRPD 33 (2-3) framework a sufficiently broad mandate (promote, protect, monitor)
- Providing a stable institutional basis by formalising mandate, powers, scope, appointment procedures and participation by OPDs in law (sometimes other forms of regulation)
- Engaging positively and responsively with the CRPD 33 (2-3) framework

CRPD Committee Concluding Observations: Development over time

- In 2021 the CRPD Committee started noting the CRPD 33 (2-3) framework **status accorded by the SCA**.
- In 2023 the CRPD Committee started calling for the implementation of the **Specific Recommendations by the SCA** to CRPD 33 (2-3) framework.

SCA General Observations 2.8: Key Issues

“In assessing whether an NHRI is carrying out these function in accordance with the Paris Principles, the SCA will consider a range of factors that impact on the capacity of a NHRI to function independently and effectively.”

- Provide **necessary information** to evaluate compliance with the Paris Principles
- When an NHRI is the designated CRPD 33 (2-3) mechanism “**additional financial resources** should be provided to enable it to discharge these functions”
- A specific **formal legal mandate** to be a CRPD mechanism (particularly if additional powers are required)
- A **broad mandate** to cover all of the rights and obligations in the CRPD.
“With regard to National Monitoring Mechanisms under the CRPD, see for example principles and functions outlined in Articles 3, 4, 31, 32, 33 and 35, and the rights protected in Articles 3–30.”
- The NHRI is “**effectively undertaking all relevant roles and functions**” as a CRPD 33 (2-3) mechanism (“promote, protect and monitor”)

SCA General Observations 2.8: Interplay between the Paris Principles and the CRPD

[The SCA] notes, however, that its role is to assess a NHRI against the Paris Principles, whereas the relevant treaty body undertakes its assessment of a national preventive or monitoring mechanism against the relevant international instrument upon which it is based.”

Still...

- The SCA evaluates the scope and “independent and effective” execution of the CRPD mandate against **the principles, rights and obligations in the CRPD.**
- The SCA flags for use of the output of the CRPD Committee: *“The SCA may also consider, as it thinks appropriate, any guidance that has been developed by the relevant treaty body.”*
 - CRPD Guidelines on independent monitoring
 - CRPD General Comment No. 7

SCA Specific Recommendations explicitly addressing the CRPD 33 (2-3) framework: **Prevalence** and **Themes**:

- **Prevalence:** Ten Specific recommendations issued by the SCA between 2018 and 2023 explicitly address the CRPD 33 (2-3) framework.
- **Themes** explicitly addressed about the CRPD 33 (2-3) framework:
 - **Funding**
 - *The SCA recommends that adequate funding be made available to the FNHRI to perform its functions as NPM under the OPCAT and the NMM under CRPD* (Finland 2019)
 - **Mandate/Powers/Advocacy**
 - *[C]ontinue to advocate for appropriate amendments to its enabling law to strengthen its protection mandate*. (Germany 2023)

NORTHERN
IRELAND
HUMAN
RIGHTS
COMMISSION

**Independent reporting in the effective
implementation of the CRPD**

Outline of Presentation

- Independent Domestic Monitoring and reporting
- Reporting to the CRPD Committee
- Domesticating the CRPD and Committee recommendations: linking domestic with international.

Focus will be on the role of independent monitoring mechanism and their relationship with DPOs.

Draw on my own research.

[Information and guidelines for independent monitoring mechanisms and National Human Rights Institutions | OHCHR](#)

Independent Domestic Monitoring and reporting

Independent Data Collection

- CRPD Committee guidelines suggest that IMMs should develop independent data collection systems which can be used by DPOs to counter official statistics
- In practice NHRIs have limited capacity to develop independent data collection systems
- NHRIs with complaints handling functions can collect data – e.g the Canadian Human Rights Commission ('CHRC'), which is the national equality body, was able through analysis of complaints raised by disabled people to identify several significant obstacles to disabled people exercising the right to work
- Data Collection
 - Lived experience

NORTHERN
IRELAND
HUMAN
RIGHTS
COMMISSION

Independent Domestic Monitoring and reporting

Thematic Investigations

- The Paris Principles require that NHRIs are empowered to issue reports on '[a]ny situation of violation of human rights which it decides to take up'
- By incorporating a public hearing element to an investigation or inquiry process, an NHRI(Imm) can provide a mechanism for disabled people to provide an account of their experiences.
- An inquiry by the Indian NHRI into the right to health saw the NHRI collaborate with a coalition of several hundred health related NGOs and DPOs. Brodie notes that this inquiry performed a significant educational role, encouraging disabled people to appreciate that they had a right to health and an understanding of how to hold the government to account.

Independent Domestic Monitoring and reporting

New Partnerships

- Article 31 of the CRPD requires that ‘states parties undertake to collect appropriate information, including statistical and research data, to enable them to formulate and implement policies to give effect to the present Convention’
- Requires reform of data collection system – the CRPD Committee consistently highlight the need to address the lack of available data.
- NHRIs can play a key role in advising government and government agencies on steps required to ensure compliance with Article 31.
- NHRIs have engaged with National Statistics Offices developing memorandums of understanding – Kenyan NHRI amended census to include references to Albinism

Independent Domestic Monitoring and reporting

New methodologies

- The AHRC persuaded the Australian NSO to amend the questions included within the national survey of disability, ageing and carers to ensure it collected data relating to the employment experiences of disabled people- develop ‘a complete picture of the life experiences and life outcomes’ of disabled people.
- NIHRC – Cumulative Impact Assessments

International reporting

UNCRPD Committee

Main focus is clearly on reporting to the CRPD Committee

- challenges in terms of delays
- challenges in accessibility
- Periodic Examinations
- Moving towards simplified reporting procedure
- Involve disabled people and representative organisations in preparation of submissions
- Emphasis on lived experience

International reporting

UNCRPD Committee

- Opportunities to engage in serious dialogue with decision makers in preparation for examination
- Creamer and Simmons highlight that treaty examinations can ‘...set in motion bureaucratic routines to gather, authenticate and analyse information that might not have occurred in the absence of the obligation to report’

NORTHERN
IRELAND
HUMAN
RIGHTS
COMMISSION

International reporting

International system

- CRPD intended to mainstream disability rights within the broader international human rights system
- Need to identify implications of international treaties for disabled people and make those linkages (
- UPR process – research in 2024 indicated that disabled people's organisation had not extensively engaged with the UPR process and recommendations rarely referred to in recommendations
- aligning policy dialogue on the rights of persons with disabilities among intergovernmental bodies and across humanitarian and development agendas including the Sustainable Development Goals

International reporting

UNCRPD Committee

- Limited legal effect or compellability
- Focus on using international process to address domestic policy problems
- CRPD is set out in general terms - Stein and Lord writing in 2020 encouraged the CRPD Committee to 'move beyond vague directives to more specific guidance'.
- Focus on what can be of most assistance to domestic challenges
- complementary role in ensuring that domestic policy and political narratives adjust to the values of the convention and bring about local solutions acceptable to the universal norms of the convention

- Domesticating the CRPD and Committee recommendations Independent Monitoring Mechanism

- Need to develop recommendations into credible and workable policy solutions
- Independent Monitoring Mechanisms should work with DPOs in seeking to develop policy solutions to address the Committee's recommendations, may include legislative arrangements, policy reforms and resource allocation.
- Tracking systems, e.g NI Human Rights Commission annual report.
OHCHR has developed IT Tracking systems

Operationalising international system

National Disability Action Plans (NDAPs)

- NDAPs have become an important tool for translating the provisions of the CRPD and the Committee's concluding observations into 'operationalizable' policy goals – New Zealand NHRI
- The CRPD Committee emphasises the use of indicators to assess the implementation of the UNCRPD
- Independent monitoring mechanisms can work with disabled people's organisations to develop indicators which track improvements in the lived experiences of disabled people
- Indicators included in Government action plans and strategies need to be negotiated.
- Danish Institute of Human Rights have developed the Gold Indicators
-

Conclusion

Effective monitoring requires system change

- An inclusive policy making system
 - Dedicated Units
 - Independent Mechanisms acting as bridge
- Building the human rights capacities within disabled people's movement
 - strengthening evidence presented
 - addressing violations
- An effective independent monitoring mechanism

NORTHERN
IRELAND
HUMAN
RIGHTS
COMMISSION

Del 2

- 10:20 – 10:35 Oberoende mekanismer i Danmark
Nanna Margrethe Krusaa, Institut for Menneskerettigheder
- 10:35 – 10:50 Oberoende mekanismer på Island
Margrét Steinarsdóttir, The Icelandic Human Rights Centre
- 10:50 – 11:05 Oberoende mekanism i Finland
Mikko Joronen, Finnish NHRI/Human Rights Centre
- 11:05 – 11:20 Oberoende mekanismer i Sverige
Ola Linder, Institutet för mänskliga rättigheter, Sverige
- 11:20 – 11:40 Rekommendationer från förhöret i Geneve
Ola Linder, Institutet för mänskliga rättigheter, Sverige

CRPD

INDEPENDENT MONITORING IN THE NORDIC COUNTRIES

Margrét Steinarsdóttir
Director for the Icelandic Human Rights Centre

CRPD

- Signed by Iceland March 30 2007
- Ratified September 23 2016
- Optional Protocol, signed by Iceland March 30 2007, parliamentary resolution for ratification before the end of 2017. Proposal 2024.
- Dualism, CRPD not implemented into Icelandic law. Ongoing work for implementation (transposition).

Implementation

- Despite requirements of Art. 33.1 of CRPD the Icelandic government has not yet appointed a focal point to coordinate the implementation of the CRPD. Neither has the government established a coordination mechanism. It is urgent to do so.
- Despite requirements of Art. 33.2 of CRPD, Iceland has no independent human rights institutions that fulfils the Paris principles. Without an NHRI the monitoring of CRPD is insufficient. Bill before Parliament.
- A Parliamentary Resolution on a National Action Plan on Disability Issues (57 actions), passed on March 20th.

Parliamentary resolution

- Participation and consultation with CSOs working on disability issues.
- Actions financed or within budget (ministries, municipalities, institutions).
- Dissemination of statistical information.
- Access to information and online services.

System change

- Bill on change in various legislation, a drastic change in the disability/rehabilitation pension system.
- Art. 33.3. Disability Alliance and other stakeholders called to the table, but are they listened to?

Human Rights Centre

CRPD Article 33.2 Independent Mechanism (IMM) in Finland

17.4.2024

Mikko Joronen

mikko.joronen@ihmisoikeuskeskus.fi

IHMISOIKEUSKESKUS
MÄNNISKORÄTTSCENTRET
HUMAN RIGHTS CENTRE

National Human Rights Institution (NHRI)

- National Human Rights Institution (NHRI), pursuant to Article 33(2) of the CRPD, has a statutory special task to promote, protect and monitor the implementation the CRPD.
- National Human Rights Institution is comprised of:
 - The Human Rights Centre,
 - its Human Rights Delegation (and Disability Rights Committee)
 - and the Parliamentary Ombudsman.

Activities of the IMM regarding the CRPD

- Statements on national legislative proposals
- Organising events, drafting online training material
- Developing an online tool to promote self-determination of persons with disabilities in housing services
- Publishing a handbook to promote employment of persons with disabilities
- Questionnaires on experiences of persons with disabilities about the realisation of their rights
- Promoting cooperation and participation of persons with disabilities in matters that affect them, etc.
- Engaging the Disability Rights Committee in all activities
- Handling complaints (Ombudsman only) and carrying out on-sight inspections.

Committee's remarks on the Finnish independent monitoring mechanism

- The Committee submitted the List of issues document to the Finnish Government 10.10.2023.
- Committee requests an update on:
 - coordination between the focal point and coordination mechanism
 - the steps to strengthen the Finnish National Human Rights Institution (resources).
 - the measures to strengthen the participation of persons with disabilities and their representative organizations in the monitoring of the Convention.

Useful links

- [CRPD Committee: Information on the Finnish IMM](#)
- [Obligations of the UN Convention on the Rights of Persons with Disabilities regarding its implementation and monitoring](#)
- [Finland's Initial Report on the Implementation of the Convention on the Rights of Persons with Disabilities](#)
- [List of Issues to the initial report of Finland \(CRPD/C/FIN/Q1\)](#)

Oberoende övervakning av funktionsrätts- konventionen i Sverige

240417

Ola Linder

För Nordens välfärdscenter

Huvudpunkter

- Institutet för mänskliga rättigheter etablerades 2022
- Lagen (2021:642) om Institutet för mänskliga rättigheter
- Funktionsrätskommitténs riktlinjer
- Parisprinciperna
- Vissa andra aktörers arbete (myndigheter och civilsamhälle)
- Närmare om institutets aktiviteter för att främja, skydda och övervaka
- Vad händer näst?

Institutet för mänskliga rättigheter etablerades 2022

- Krav på nationell oberoende övervakningsmekanism sedan Sverige ratificerade funktionsrättskonventionen 2008
- MR-nätverket av civilsamhällesorganisationer mobiliserade för en MR-institution med artikel 33.2-mandat
- Utredningar (SOU 2009:36, SOU 2010:70 och Ds 2019:4)
- UPR-processen 2020 gav ca 40 rekommendationer till Sverige att inrätta en nationell människorättsinstitution
- Prop. 2020/21:143 om Institutet för mänskliga rättigheter

Lagen om institutet för mänskliga rättigheter 1

- Huvuduppgift att främja säkerställandet av de mänskliga rättigheterna i Sverige, med utgångspunkt i grundlagar, Europakonventionen, EU-stadgan, och övrig för Sverige bindande folkrätt om mänskliga rättigheter.
- Institutet ska fullgöra de uppgifter som en oberoende nationell mekanism har enligt artikel 33.2 i funktionsrättskonventionen.
- Institutet ska särskilt följa, undersöka och rapportera om mänskliga rättigheter, lämna förslag till regeringen, ha kontakter med internationella organisationer och även i övrigt delta i internationellt samarbete, och främja utbildning och ökad medvetenhet om de mänskliga rättigheterna, mm.

Lagen om institutet för mänskliga rättigheter 2

- Institutet får föreslå för regeringen att Sveriges folkrättsliga åtaganden utvidgas inom området mänskliga rättigheter.
- Institutet ska inte pröva enskilda klagomål om kränkningar av de mänskliga rättigheterna.
- Årsrapport lämnas senast 1 april varje år till regeringen (och riksdagen).
- Institutet bestämmer självt inom ramen för sina uppgifter sin organisation och den närmare inriktningen av sitt arbete.

Lagen om institutet för mänskliga rättigheter 3

- Statliga förvaltningsmyndigheter, kommuner och regioner ska på begäran av institutet lämna uppgifter om vilka åtgärder som har vidtagits i den egna verksamheten för att säkerställa de mänskliga rättigheterna
- Rådet för de mänskliga rättigheterna etablerades 2023

Funktionsrättskommitténs riktlinjer och rekommendationer

- Vägledning om hur nationella mänskrorättsinstitut bör arbeta med kommittén
- Vägledning om hur olika aktiviteter kan bidra till att främja, skydda och övervaka funktionsrättskonventionen
- Tvåspårslösning för organisering av arbetet: fokuserat arbete på sådant syftar till att säkerställa rättigheter för personer med funktionsnedsättning och integrerat i annat arbete med rättigheter (mainstreaming)

Parisprinciperna

- Reglerar ramarna för nationella människorättsinstitut
- Hänvisning till dem i artikel 33.2
- Fokus på institutens kompetens och ansvar,
uppsättning, **oberoende** och pluralism samt arbetssätt
- Valbar del om kvasijuridiska kompetenser (inte del av
institutets mandat)

Vissa andra aktörers arbete (myndigheter och civilsamhälle)

- Diskrimineringsombudsmannen agerar oberoende i sin tillsyn och processverksamhet mot diskriminering
- Justitieombudsmannen utövar bred tillsyn, men generellt inte utifrån för Sverige bindande folkrätt om mänskliga rättigheter
- Civilsamhället har en stark samordning av alternativrapporter till FN-kommittéer och uppföljning av rekommendationer

Aktiv involvering

- Institutets första öppna och andra dialogmöten under 2022.
- Under 2023 och början av 2024 fokus på institutets alternativrapport genom principer för urval och fördjupning i vissa teman.
- Rekommendation från FN 2024 om att institutet ska etablera procedurer och protokoll för att förbättra involveringen.
- Möte med centrala aktörer i funktionsrätsrörelsen 23 april, tillfälle att utveckla framtidens samverkan och aktiva involvering.

Närmare om institutets aktiviteter för att främja

- Öka medvetenhet genom t.ex. offentliga uttalanden, kampanjer, debatt, deltagande i externa möten, sociala medier och webbplatsen.
- Stärka samverkan genom planering och genomförande av årlig konferens om artikel 33 (första gången 5 september 2024).
- Rättighetsbaserad rådgivning till regeringen som remissinstans och proaktivt till utredningar.
- Årlig rapport om situationen för mänskliga rättigheter i Sverige.
- Egna utredningsinitiativ i relevanta frågor för att stärka våra målgruppars rättigheter kopplat till funktionsrättskonventionen.
- Bidra till Human Rights Education (Law Clinic).

Närmare om institutets aktiviteter för att främja

- Deltagande i externa evenemang inklusive Mänskliga Rättighetsdagarna och med Funktionsrätt Sverige m.fl.
- Mandat och praktik som uppmuntrar Sverige att ratificera instrument för mänskliga rättigheter (CRC OP Complaints Mechanism; CESCR OP Complaints).
- Samarbeta med internationella, regionala och andra nationella NHRI:er: GANHRI SCA-ansökan, ENNHRI-medlemskap och aktivt deltagande i arbetsgrupper, dialoger med tyska, norska och danska institut.
- Lämna bidrag till kommittéer genom deltagande i landgranskningar, alternativa rapporter och möten med kommittéerna i Genève.

Närmare om institutets aktiviteter för att skydda

- Genomföra oberoende utredningar om systemiska rättighetsfrågor kopplade till rättigheterna för personer med funktionsnedsättning, inklusive äldre i behov av omfattande stöd i deras dagliga liv och sjukvård, effekter av konventionen i domstolar och utkrävbarhet av rättigheter/tillgång till rätvisa.
- Utveckling av utredningsmetoder inklusive juridiska, kvantitativa och kvalitativa samt hybridmetoder.
- Vägleda individer som kontaktar oss till rätt myndighet, inklusive domstolar eller där de kan lämna in ett klagomål angående till exempel diskriminering eller felaktig tillämpning av lagar, när så är lämpligt.

Närmare om institutets aktiviteter för att övervaka

- Utveckla en förståelse och metod för att effektivt mäta implementering. Diskussion om nivåerna av struktur (juridiskt), process (progression inklusive budgetar och flernivåstyrning) och resultat (resultat i praktiken på en aggregerad nivå), jfr OHCHR.
- Ta fram och sprida en alternativrapport till funktionsrättskommittén med information om flertalet rättighetsartiklar. Information finns om alla artiklar (1-33).
- Genomföra undersökningar om rättigheter och kunskaper för personer med funktionsnedsättning (t.ex. Rivkraft).
- Utveckla en databas över klagomål som spontant lämnats till institutet.

Vad händer näst?

- Möte med viss civilsamhället 23 april för att titta på 33.2-uppdraget och framtidens samverkan och aktiv involvering
- Konferens 5 september om roller och arbete enligt artikel 33
- MR-dagarna november 2024
- Fortsatt utveckling av tvåspårslösningen och aktiv involvering

Frågor eller reflektioner?

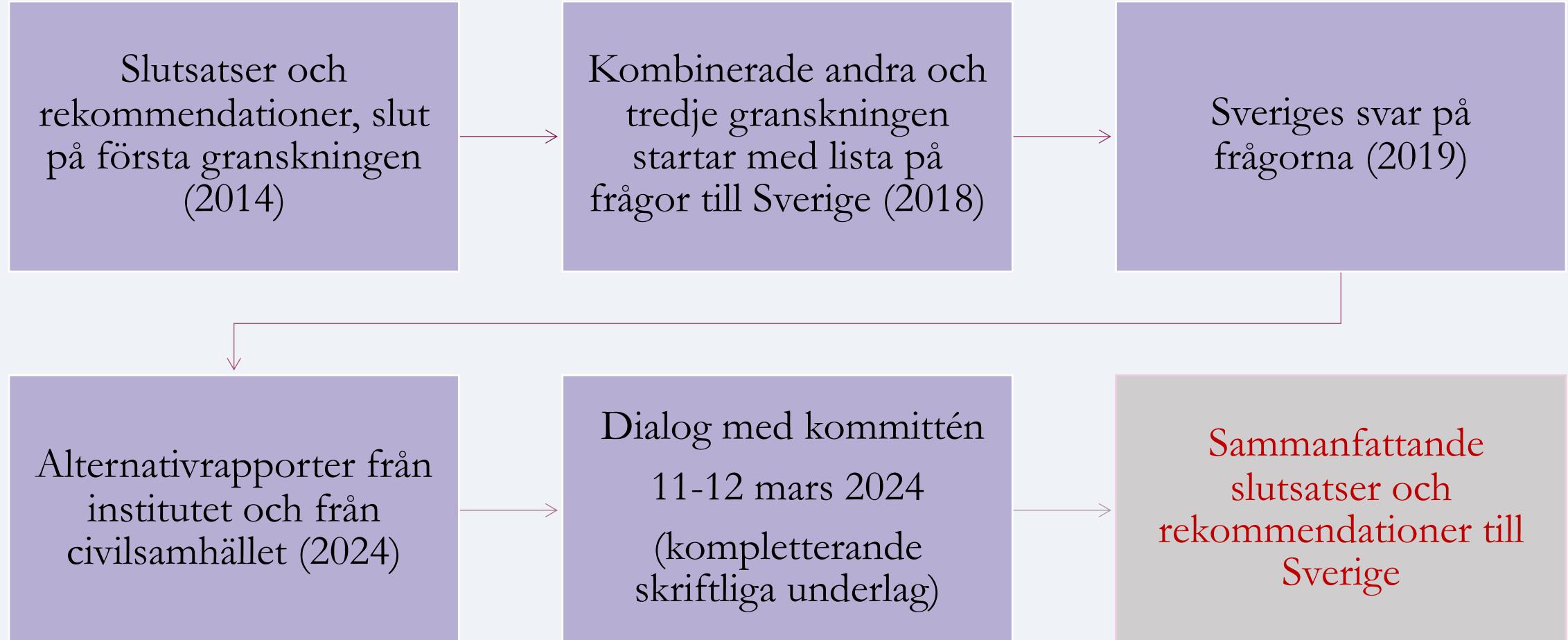
Rekommandationer från Funktionsräts- kommittén till Sverige 2024

240417

Ola Linder

För Nordens välfärdscenter

Funktionsrätskommitténs granskningsprocess

Övergripande betraktelser

- Funktionsrätskommittén har tagit tydligt intryck av alternativrapporter.
- Allmänna kommentarer och andra dokument från kommittén närvarande i observationerna.
- Rekommendationer om alla rättighetsartiklar.
- Grundläggande koncept behöver hanteras och implementeras i Sverige (t.ex. progressivt genomförande, människorättsmodellen av funktionshinder och rimligt tillmötesgående).
- Frågor om hur lagarna ska garantera funktionsrätt, kommittén rekommenderar översyn av lagar och "incorporation"
- Aktiv involvering behöver utvecklas och säkerställas framöver.

Allmänna förpliktelser (art 1-4)

- Harmonisera lagar, som diskrimineringslagen människorättsmodellen (miljörelativitet mm).
- Vidta åtgärder för progressivt genomförande och att ingen regression ska förekomma.
- Se över konventionens status i rättssystemet, fullt inkorporera den i nationell rätt (2014).
- Systematiskt se över existerande lagar och reglering för att säkerställa överensstämmelse med konventionens krav, samt handlingspålan för att främja, skydda och sullgöra rättigheterna.
- Fördragkonform tolkning och anspråk inför myndigheter och domstol.
- Förbättra koordination och implementering i kommuner och regioner.

Allmänna förpliktelser (art 1-4)

- Effektiva klagomålsprocesser och upprättelsemekanismer mot tillräcklig implementering för individer och organisationer.
- Nationell mechanism för att effektivt övervaka implementering av regioner och kommuner med mindande mål, indikatorer och effektiva åtgärder för att åtgärda brister.
- Utveckla och implementera juridiskt grundade procedurer för nära konversationer och aktiv involvering av organisationer av personer med funktionsnedsättning för att säkerställa tillräcklig tid för svar och att tillhandahålla material i tillgängliga format.
- Stärka kapaciteten hos funktionsrättsorganisationer så att de kan aktivt delta i alla processer från implementering och att tillsätta tillräckliga resurser till organisationerna.

Vissa tvärsektoriella frågor (art. 5-9)

- Intersektionalitet, rimligt tillmötesgående och samhällsområden i diskrimineringslagen. Hatbrott. Implementering av individuella rekommendationer. Synskadade får tillgång till LSS (5).
- Mainstreaming av funktionshinderfrågor i jämställdhetspolitiken (6).
- Stärka utveckling, jämlikheten och stöd för barn med funktionsnedsättning (7).
- Kampanjer mot stereotyper, utbildning av rättsväsende mm om människorättsmodellen (8).
- Säkerställa lagstiftning och lokal reglering för tillgänglighet på alla livsområden inklusive i offentlig upphandling och universell utformning. (9).
- Klagomekanismer för enskilda och organisationer (9).
- Digital tillgänglighet och elektronisk id (9)

Specifika rättigheter (10-30)

- Utbildning för rättsvårdande myndigheter om överväld och skjutvapen, särskilt med hänsyn till med personer med psykosociala funktionsnedsättningar och personer med flera bakgrunder av marginalisering (intersektionalitet) (10).
- Inkluderande och människorättsbaserad strategi i krisrespons och mot klimatförändringar samt i humanitära nödlägen. Tillgänglig information, olika format. Särskilt om rättigheter för samer med funktionsnedsättning i klimatarbetet. Rättigheter i kommuner, regioner och staten, samt för flyktingar från Ukraina med tillfälligt skydd (11).

Specifika rättigheter (10-30)

- Eliminera alla ersättande beslutsformer och säkerställa system för beslutsstöd, inklusive nationell strategi och personligt ombud (12).
- Processuellt tillmötesgående, utbildning av rättsväsendets aktörer samt se över rättshjälpslagen i förvaltningsprocess och diskrimineringsmål (13).
- Riv upp lagar om frihetsberövande pga funktionsnedsättning (14).
- Förbjuda ECT och medicinsk behandling utan samtycke (15).
- Ökade åtgärder mot våld i institutioner och tillgång till rätvisa (16).
- Icke-diskriminerande stöd till migranter med funktionsnedsättning och ett nationellt ramverk för att rörlighet service mellan kommuner (18).

Specifika rättigheter (10-30)

- Omedelbar utveckling av en plan för avinstitutionalisering (19).
 - Säkerställa personlig assistans, inklusive för de 1500 som förlorat den 2015-2022 och personer över 66
 - Övervakning av institutioner tills de stängs
 - Policies för att stänga institutioner och undvika återgång i institutioner
 - Stärka stödsystem för att familjer ska kunna hålla samman
 - Undanröja hinder för att kunna välja var och med vem en bor
 - Säkra och tillgängliga bostäder i samhällsgemenskapen till rimlig kostnad
- Förstärka åtgärder för personlig rörlighet, inklusive ledsagning och stöd till äldre och personer i gruppböstad (20).
- Generell allmän information i olika format för tillgänglighet inklusive i nödsituationer (21).
- Dataskydd inom behovsprövningar, rehabilitering mm. (22).

Specifika rättigheter (10-30)

- Säkerställa familjeliv för genom stöd till barn och vuxna med funktionsnedsättning samt se över regler för familjeåterförening (23)
- Utveckla en nationell strategi för övergång från segregerad till inkluderande utbildning (24)
- Öka delaktigheten i planering, design, övervakning och utvärdering av tillgänglighet, vårdprocesser och arbetsmetoder i vården utifrån människorättsmodellen av funktionshinder (25)
- Nationella riktlinjer för självvald (re)habilitering (26)
- Öka antalet personer med funktionsnedsättning i anställningar (27)
- Klagomålsmekanism för att utreda diskriminerande praktiker (27)
- Motverka fattigdom och säkerställa jämlik tillgång till stöd i kommuner och regioner, samt förenkla ansökningsprocesser (28)

Specifika förpliktelser (art. 31-33)

- 31 förbättrad datainsamling; Washington Group short set, intersektionalitet.
- 32 internationellt samarbete: funktionshinderspecifika åtgärder och finansiering i utvecklingsprojekt och humanitärt stöd.
- 33 om övervakning: att Institutet för mänskliga rättigheter får tillräckliga resurser och regelverk.

Uppföljning

- Spridning av information inom det offentliga och media, särskilt i olika format som
- Brådskande åtgärder i rekommendationerna om allmänna förpliktelser, jämlikhet och icke-diskriminering, självbestämt liv och inkludering i samhällsgemenskapen och inkluderande utbildning (paras 6, 14, 44 och 54).
- Invervara civilsamhället i sin kommande periodiska rapport, preliminärt 15 januari 2031.

Tack! :)

Del 3

12:40 – 13:05

Alternativrapporten

Mia Algren, Funktionsrätt Sverige

13:05 – 13:30

Införlivandet av CRPD i lagstiftningen, hearingen i Genève och om hur dialogen med FN bidrar till genomförandet av CRPD

Guri H Gabrielsen, Fagdirektør menneskerettigheter, Likestillings- og diskrimineringsombodet (LDO), Norge

13:30 – 13:50

NVC berättar om förprojekt/projekt om implementeringen av CRPD i de olika nordiska länderna

Lars Lindberg, seniorrådgivare, Nordens välfärdscenter

Convention on the
Rights of
Persons with
Disabilities

Alternativrapportering inför FN:s granskning av hur Sverige lever upp till Funktionsrättskonventionen

Ett internationellt åtagande

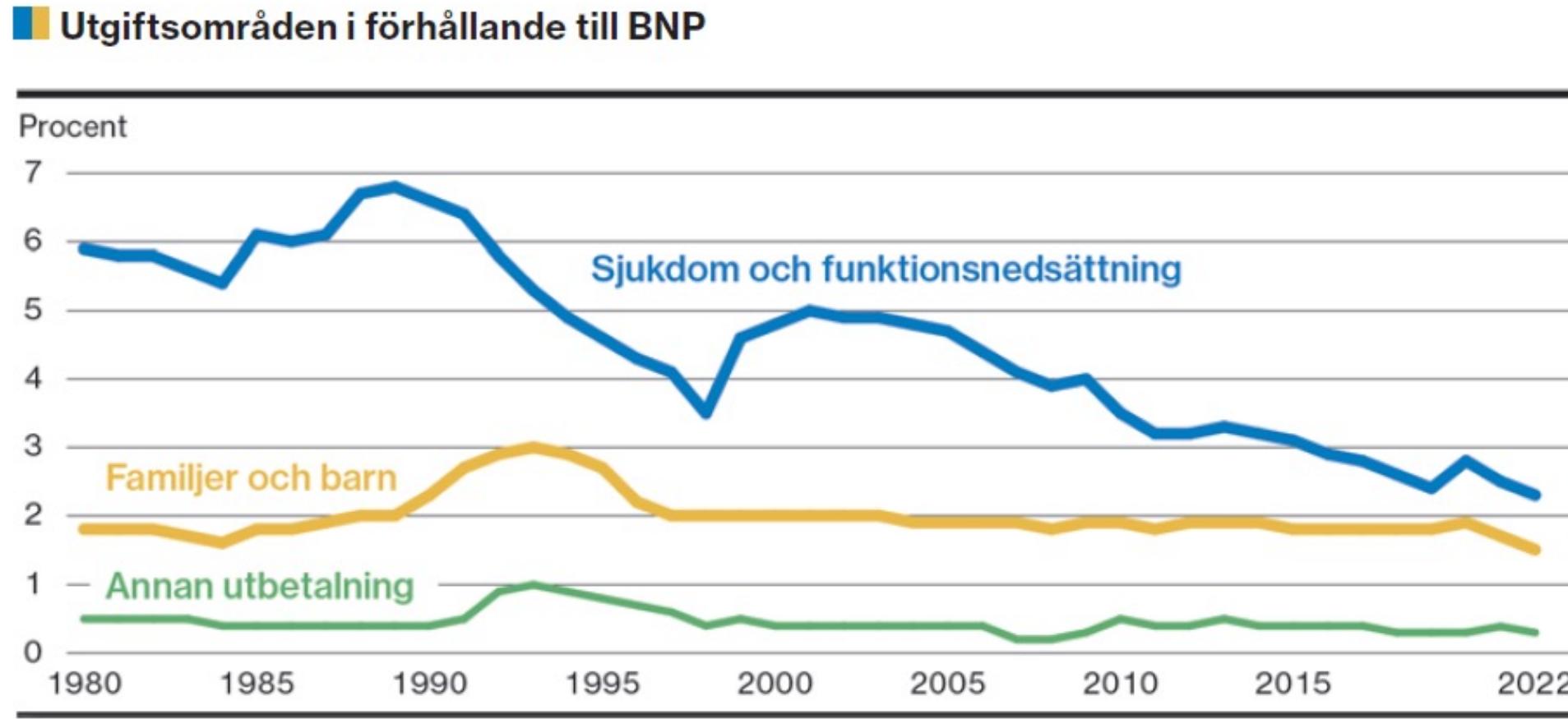
– När vi säkerställer rättigheter för personer med funktionsnedsättning, investerar vi i vår gemensamma framtid.

[FN har egen strategi för inkludering](#)

António Guterres FN:s generalsekretare 3 mars 2020

[Cancillería Argentina](#) CC BY 2.0

Besparingar över tid ger ökade klyftor

Källa: [Försäkringskassan](#)

Funktionsrättskonventionen

– samskapad grund för människorättsmodellen

191 stater, nästan alla ratifierat konventionen, inklusive EU, USA undertecknat ej ratifierat Källa: [FN](#)

Civilsamhällets alternativrapportering

Svenska funktionshindersrörelsens alternativrapport

till FN:s kommitté för rättigheter för personer med
funktionsnedsättning

**Bidra till att nästa dialog med Sverige
ska hålla hög kvalitet och förstärka
förutsättningarna att genomföra konventionen**

Samordna civilsamhället kring
rättighetsbärarperspektivet
identifiera luckor för genomförande (inkl resultat)
och föreslå rekommendationer.

2011 års rapport 3-årigt arvsfondsprojekt lokala nätverk.

Samarbeten för lärande process

**RAOUL
WALLENBERG
INSTITUTE**
OF HUMAN RIGHTS AND HUMANITARIAN LAW

Raoul Wallenberginstitutet Disability Law Clinic – juridikstudenter rapport om tillgång till rättsvisa.

MR-fonden om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter, systematisk rapporteringsprocess inom regeringen.

Samarbete med och Civil Rights Defenders om medborgerliga och politiska rättigheter, tillgång till rättsvisa.

ILI - flyktingar och inkludering i samhälle

EDF och International Disability Alliance för stöd och kontakter med kommittén.

Rekommendationer från FN i april 2014

Drygt 30 rekommendationer för intern uppföljning, exempelvis

- Indikatorer för uppföljning över hela landet
- Gör konventionen till lag
- Återkommande utbildningar och kampanjer
- Ersätt ställföreträdare med stödjande beslutsfattande
- Inrätta oberoende övervakningsmekanism

Förenklad rapportering och frågelista

Beslut om frågelista i kommittén (LoIPR) 2018
Ett år att svara på frågorna i rapport 2-3

Förslag till frågelista – Geneve 2018

Funktionsrätt Sverige och CRD på plats

Process på övervakningskommitténs webbplats
Vägledning Förenklad rapportering

Respekt för rättigheter?

Respekt för rättigheter?

Rapport om hur Sverige lever upp till
konventionen om rättigheter för personer
med funktionsnedsättning 2019

Hitta luckor även i resultat och lösningar för genomförande
i t ex lag, policy, kunskap och data.

[Nationell rapport](#) av hela konventionen 2019

9 grupper, olika värderar, flera möten under året.
134 rekommendationer 110 organisationer. Spridning.
Årliga uppföljningar.

Kortare [alternativrapport](#) riktad till FN 2024 100 organisationer.

Prioriterade åtgärder på kort sikt

- Tillsätt **omedelbart en oberoende granskning** av befintlig lagstiftning, policy och praxis i linje med konventionen som ett steg för att införliva konventionen i svensk lag.
- Handlingsplan med åtaganden, mätbara mål och indikatorer för att genomföra konventionen och rekommendationer.
- Bättre samordning och ansvar i regeringen och inkludera rörelsen i både beslutsfattande och budgetering.
- Inrätta en oberoende klagomekanism och revidera rättshjälppsystemet för tillgång till rätvisa.

Genève 11 – 12 mars 2024

Dialog med Sverige. Se i efterhand:

[UN web TV 11 mars kl 15-18](#)

[UN web TV 12 mars kl 10-13.](#)

[Webbinarium direkt efter FN-förhöret i Genève 12 mars](#)

Alla dokument finns på [FN:s webbplats](#) inklusive
[slutanförande](#) som lyfter brister i aktiv involvering.

[Webbinarium om rekommendationer 4 april.](#)

Se mer: [Funktionsrätt Sverige](#)

Dags att lära av andra?

Möte med minister 29 maj – 2 min. per organisation.
Tid diskutera prioriteringar efter rekommendationer.

- Stärka rörelsens förutsättningar och roll i beslutsfattande och övervakning.
- Ambitiösa konkreta budgeterade uppföljningsbara politiska mål i handlingsplaner (Jfr EU, Kanada).
- Systematiskt kunskapshöjande om **konkret** genomförande av mänskliga rättigheter **i lag** och policy.

Extra material

Inspiration från FN och andra stater

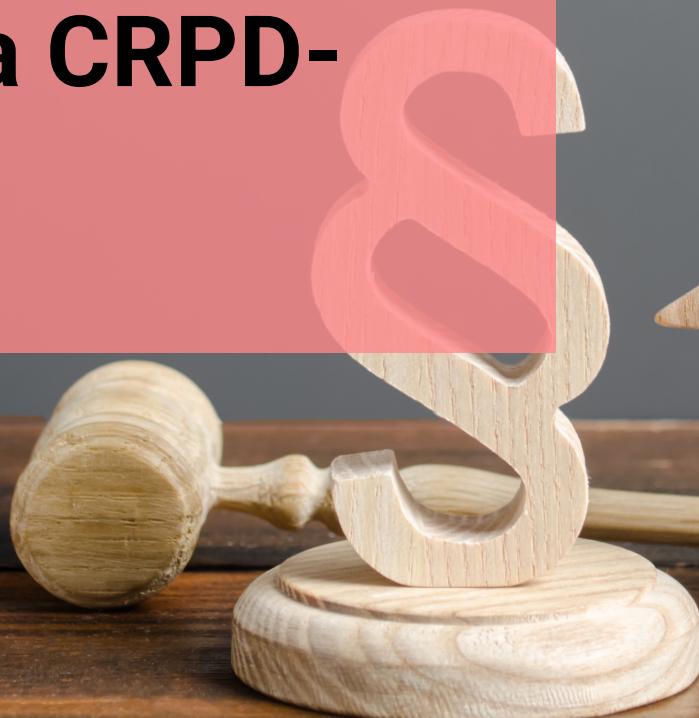
[Systematisk genomförande av lag Irland](#)

[Ramverk för oberoende övervakning av CRPD](#)

Special inquiry in UK. [Oberoende övervakningsmekanism](#) med flera rapporterat till FN efter rekommendationer 2016.

CRPD i norsk rett og ambefalingene fra CRPD- komiteen

1. Flertall i ekspertutvalg og LDO : CRPD bør inkorporeres i menneskerettsloven

CRPD status for implementering: Rettslig status i norsk rett i dag

- Norge er folkerettslig forpliktet av CRPD: ratifiserte i 2013.
- Tolkningserklæringer (ikke reservasjoner)
- Norsk rett og internasjonale konvensjoner er adskilte systemer; dualistisk system som Sverige, Danmark, Island og Finland
- **Ikke inkorporert:** presumpsjonsprinsippet , noen få tilpasninger i nasjonal rett før 2013: Vergemål og Ombudslov

Ulike måter for å ta inn konvensjoner i nasjonal rett :

- Passiv transformasjon : konstaterer rettsharmoni
- Aktiv transformasjon:
- Inkorporering
- Kan kombinere passiv og aktiv transformasjon med inkorporering : aktuelt i Norge

Fortsettelse status CRPD i gjeldende rett

- Norsk rett så langt mulig tolkes slik at samsvarer med CRPD
- Grense: Ved motstrid : norsk rett foran
- Eksempel **HR-2016-2591**: Vergemålslovens løsning går foran CRPD. Norges tolkningserklæringer vektlegges.

Hvorfor trengs inkorporering i Menneskretslov-(MR-lov): likestilling!

- Lov om styrking av menneskerettighetenes stilling i norsk rett (menneskeretsloven) – Lovdata
- § 3 ...konvensjoner og protokoller som er nevnt i § 2 skal ved motstrid gå **foran** bestemmelser i annen lovgivning.
- Barnekonvensjon inkorporert med forrang i 2003
- Kvinnekonvensjon inkorporert i mr - lov i 2009
- Rasediskriminering: alm lov 2005

Betydning av inkorporering: MR–lov:

- Forrang **hvis** konflikt: Tolkning av CRPD stor betydning- norske rettsanvendere lojal til norsk lovgivers tolkning
- Rettslig konsekvens i snever forstand- ikke så viktig som man kunne tro ?
- Fordi bare betydning **hvis** motstrid - rene konflikter er sjeldent
- **Viktigst: signal og synlighet ? Håper blir viktig for paradigmeskifte**

Rettslig konsekvens av inkorporering MR-LOV:

- Spørsmål om inkorporerer med forrang/precedence
- Hvis menneskerettslov med forrang: CRPD foran ved motstrid.
- Hvis alminnelig lov: normer for konflikt mellom rettsregler avgjør.
- **Tolkning av CRPD stor betydning-norske rettsanvendere**
- Tolkningserklæringer

Betydning av inkorporering i alm.lov

- Begrenset: pga presumsjonsprinsippet gjelder allerede
- **Konflikt gjelder tolkning heller enn status**
 - Eks kan rettslig handleevne fratas ?
- Tolkningserklæringer
 - Regjering: Premiss: tolkningserklæringer skal videreføres
 - Kan forsvares /justifiable ? – diskusjoner om kan opprettholdes med tiden ?

2. Dialog med CRPD-komite: Initial 2019

- Utfylle og korrigere bilde staten gir i sin rapport
- Uavhengige rapporter
- formøte med landrapportør
- Innlegg under høring
- **Ikke uavhengig offisiell statistikk men uavhengig tematiske analyser**
- Dialog med enkelte komitemedl. underveis
- Prioriterte strukturelle problem
- Forslag til gode anbefalinger i norsk kontekst
- Skal fungere i norsk kontekst (også Colin Caughey)

2. Dialog med CRPD-komite. Hvilken kritikk fikk Norge ? Initial report 2019

- CRPD-komites anbefalinger: CRPD/C/NOR/CO/1: Committee on the Rights of Persons with Disabilities - Concluding observations on the initial report of Norway | OHCHR: Over 50 tematiske anbefalinger
- **Vergemål:** lovreform art.12
- **Tvang:** lovreform art. 14
- **Tilgjengelighet:** bindende planer og budsjett art. 9
- Access to justice: **rettshjelp**

3. Hva har hendt siden: Praksis fra FN-komiteer - betydning som rettskilde i norsk rett ?

1. *Generelle kommentarer* : «**betydelig vekt**» varierer, avhengig av bla om «tolkningsuttalelse eller anbefaling om optimal praksis» se Rt 2009-1261 avsnitt 44
2. *Uttalelser i individklagesaker*: **viss vekt** avhengig sammensetning av komite, om avsagt mot Norge, om saksbehandling opplyser sak. (MRK, TK, KDK; RDK, Ikke BK, Ikke CRPD)
3. *Avsluttende merknader til statene* : **relevant tolkningsfaktor**: Høyesterett trekker inn også lovgiver eks justis om vergemål

Konkluderende observasjoner – som ledd i strategisk arbeid - eksempel

- CRPD: Ordlyd se artikkel 4 a
- CRPD-komites anbefaling: **inkorporer i norsk rett og revidere lovverket i tråd med konvensjonen**
CRPD/C/NOR/CO/1: Committee on the Rights of Persons with Disabilities - Concluding observations on the initial report of Norway | OHCHR para 6
- LDO viser til anbefaling i vår rapport – ledd i argumentasjon.

Hva har hendt : Strategisk oppfølging FN anbefalinger

- Innlegg Stortinget: løpende
- LDO - Opprettar ny møteplass om menneskerettar
- Nytt nettverk for FN
anbefalinger. «tracking»
- CRPD-inkorporering fyrst på
dagsorden i møte med
statssekretær (Ap).
- LDO - Inkorporeringen av
CRPD må skje raskt
- Møter Stortingskomiteer:
vår 24
- **Høringsinnspill.** Løpende:
tvang og vergemål
- 5. juni om inkorporering
- Møter departementer:
høst 24

STRATEGI FOR PARADIGMESKIFTE

Likestillings- og diskrimineringsombudet → RAPPORT

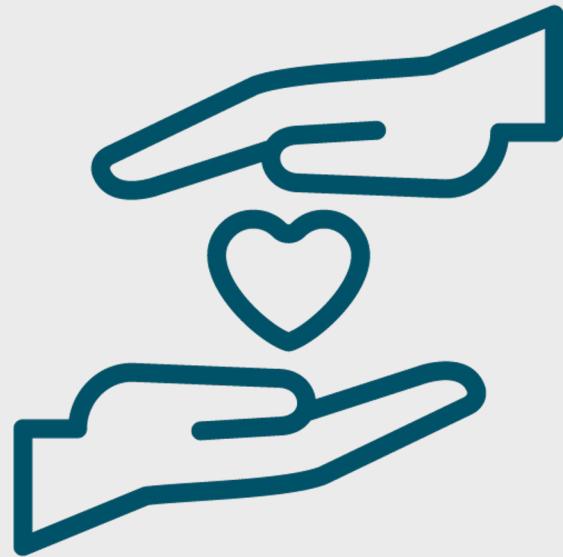
Inkorporering av CRPD

Likestillings- og diskrimineringsombudets
anbefalinger om norsk rett og praksis

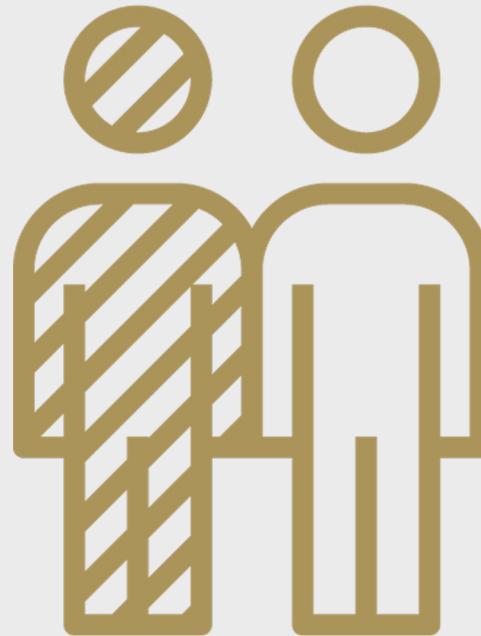
The image shows the front cover of a report. At the top left is the logo of the Equality and Discrimination Ombudsman. To its right is the word 'RAPPORT' with a teal arrow pointing right. Below this is a large teal graphic with the letters 'S' and 'P'. In the center, the title 'Inkorporering av CRPD' is written in white. Below the title is a subtitle in smaller white text: 'Likestillings- og diskrimineringsombudets anbefalinger om norsk rett og praksis'. At the bottom of the cover, there is a small photograph of a wooden house model and a circular wooden stamp on a wooden surface.

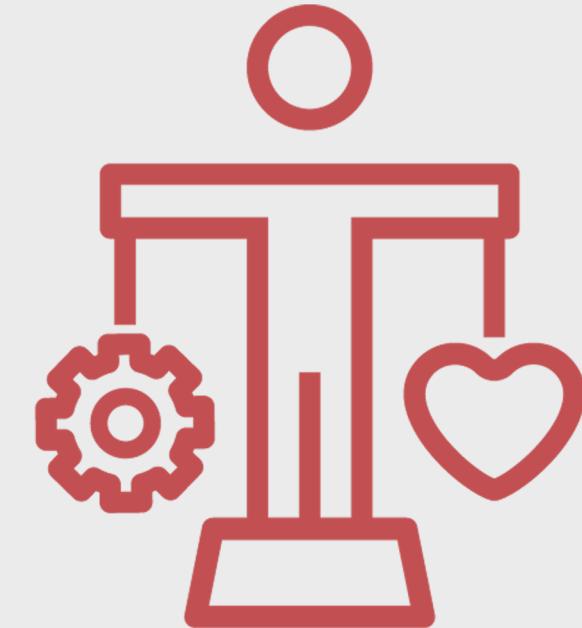
Prioritet lokalt: Forvaltningens praksis - tjenester

Selvbestemmelse
og medvirkning

Individtilpassing
og forsvarlighet

Rettssikkerhet

Förstudie/projekt: Implementeringen av CRPD i Norden

Norden som världens mest hållbara och integrerade region - 2030

- Ett grönt Norden
- Ett socialt hållbart Norden
- Ett konkurrenskraftigt Norden

Nordiskt program för samarbete om funktionshindersfrågor 2023–2027

 Nordisk
Ministerråd

**Nordiskt program
for handicap-
samarbejde
2023-2027**

Fokusområden

- Mänskliga rättigheter
- Delaktighet
- Fri rörlighet

Behov av projekt om CRPD

- Förverkliga målsättningarna i fokusområdena Mänskliga rättigheter och Delaktighet i samarbetsprogrammet
- Att följa implementeringen av CRPD i de nordiska länderna
- Vilka nationella och gemensamma utmaningar finns?
- God praxis och lösningar
- Nordisk nytta

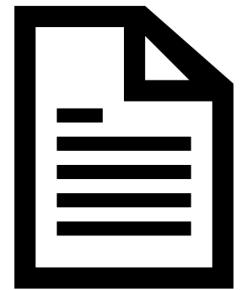
Förstudie

Projektledare: Lars Lindberg

Jan

Okt

Områden

- Implementering, rapportering och utvärdering av CRPD (artikel 31 och 33)
- Fokusområden
 - Diskriminering (Artikel 5)
 - Arbete och sysselsättning (Artikel 27)
 - Tillgänglighet (Artikel 9)
 - Utbildning (Artikel 24)
- Grupper att särskilt uppmärksamma: Personer med urfolksbakgrund och personer med dövblindhet

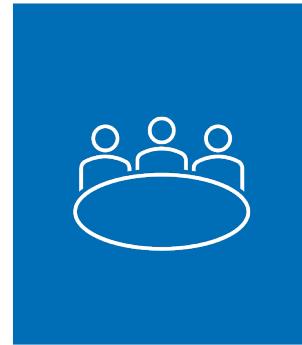

Intervjuer och workshops

Myndigheter

Nordiska ministerrådet

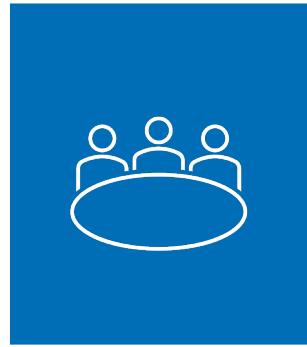
Nordiska institutioner

MR-institutet

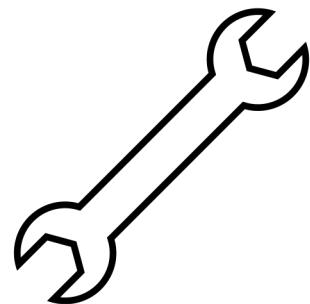
Civila samhället

**Forskare och
MR-experter**

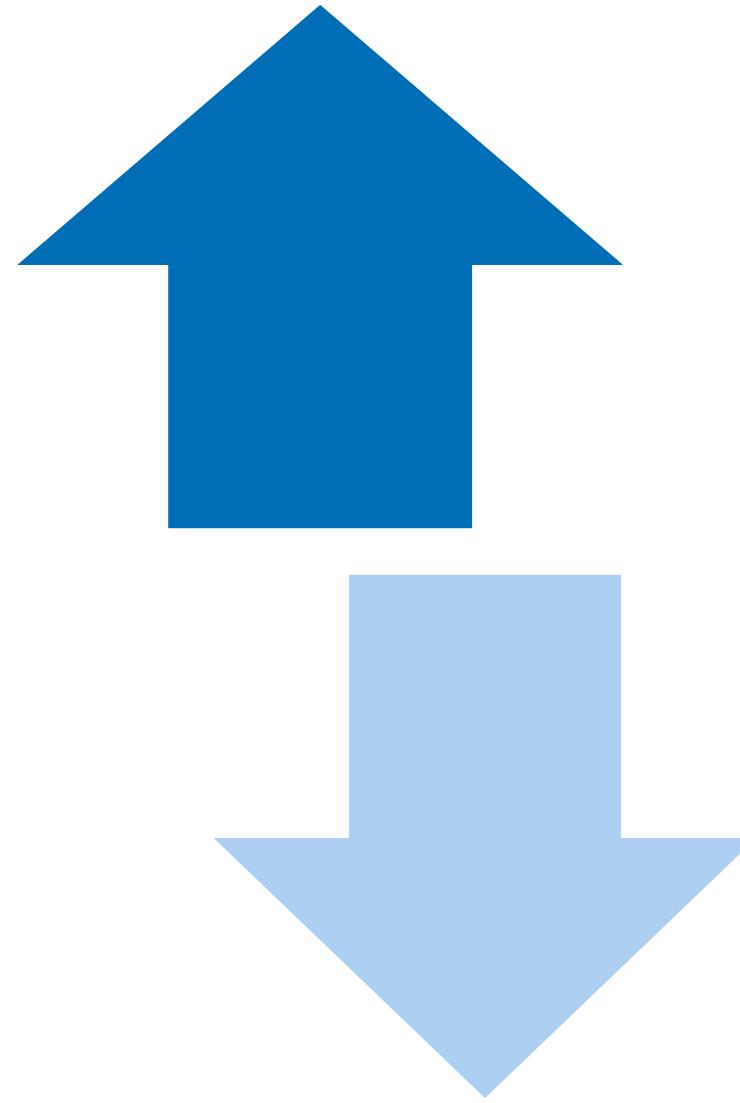
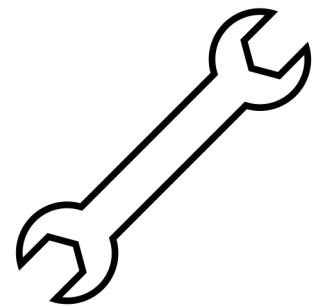

3 år

- Etablera en webbaserad kunskapsöversikt/resursbank organiserad kring sju teman.
- Kunskapsöversikten ska göra det möjligt att uppdatera den med framtida statussammanfattningar av hur implementeringen av CRPD fortskridet i Norden
- Verktyg och praxis

Att följa implementeringen

Artikel 31: Insamling av statistik och information

1. Konventionsstaterna åtar sig att insamla ändamålsenlig information, däribland statistik och forskningsrön, som gör det möjligt att utforma och genomföra riktlinjer som ger verkan åt denna konvention.

Artikel 31: Insamling av statistik och information

1. Konventionsstaterna åtar sig att insamla ändamålsenlig information, däribland statistik och forskningsrön, som gör det möjligt att utforma och genomföra riktlinjer som ger verkan åt denna konvention.

Artikel 31: Insamling av statistik och information

2. Information som insamlats i enlighet med denna artikel ska brytas ned på ändamålsenligt sätt och användas till att bidra till att bedöma konventionsstaternas genomförande av sina åtaganden enligt denna konvention och att identifiera och bemöta de hinder som personer med funktionsnedsättning ställs inför vid utövandet av sina rättigheter.

Artikel 31: Insamling av statistik och information

2. Information som insamlats i enlighet med denna artikel ska brytas ned på ändamålsenligt sätt och användas till att bidra till att bedöma konventionsstaternas genomförande av sina åtaganden enligt denna konvention och att identifiera och bemöta de hinder som personer med funktionsnedsättning ställs inför vid utövandet av sina rättigheter.

De nordiska ländernas rapportering till FN

 NVC > Funktionshinder > FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning > De nordiska ländernas rapportering till FN

<https://nordicwelfare.org/funktionshinder/fns-konvention-om-rattigheter-personer-med-funktionsnedsattning/de-nordiska-ländernas-rapportering-till-fn/>

Nordiska indikatorer

- Diskriminering
- Deltagande i skolan och utbildningsbakgrund
- Sysselsättning
- Levnadsstandard
- Tillgänglighet

<https://www.norden.org/en/publication/nordic-indicators-cooperation-disability>

**Nordic indicators
for cooperation
on disability**

Monitoring the implementation
of UNCRPD and Agenda 2030

Nordic Welfare
Centre

MR-indikatorer

- Struktur
- Process
- Resultat

<https://fra.europa.eu/en/publication/2023/implementing-un-convention-rights-persons-disabilities-human-rights-indicators>

EUROPEAN UNION AGENCY
FOR FUNDAMENTAL RIGHTS

Implementing the UN Convention on the Rights of Persons with Disabilities

Human rights indicators

Guidance for independent national
monitoring frameworks

European Disability Expertise

- Nationella experter
- Statistik och rapporter

AccessibleEU

- Resurscenter
- Indikatorer och data

Tack

Lars.lindberg@nordicwelfare.org

nordicwelfare.org

Del 4 Panel – Q&A

14:05 – 15:00

- Karin Flyckt, Socialstyrelsen, Sverige
- Guri H Gabrielsen, Fagdirektør menneskerettigheter, Likestillings- og diskrimineringsombodet (LDO), Norge
- Sif Holst, Næstformand, Danske Handicaporganisationer (DH), Danmark
- Anna Bruce, Raoul Wallenberg Institute for Human Rights and Humanitarian Law, Lund, Sverige
- Ola Linder, Institutet för mänskliga rättigheter, Sverige
- Lars Lindberg, seniorrådgivare, Nordens välfärdscenter, Norden

